

Wiener Sängerknaben

Onder leiding van Jimmy Chiang - Kerstliederen van Händel tot Britten

C. Monteverdi (1567 – 1643)	Ave Maria
M. Shaiman (*1959)	Hail, Holy Queen
A. Bruckner (1824 – 1896)	Virga Jesse floruit
A. Tanev (1928 – 1996)	Pizzicati
B. Britten (1913 – 1876)	Uit A Ceremony of Carols, opus 28: Wolcum, Yole Balulalow As Dew in Aprille This Little Babe Deo Gracias
D. Foster, C. Sager, A. Testa & T. Renis (*1949, *1947, 1927-2009, *1938)	The Prayer
J. Brahms (1833 – 1897)	Wiegenlied Am Donaustrande, da steht ein Haus
E. Waldteufel (1837 – 1915)	Les patineurs
PAUZE	PAUZE
J. Haydn (1732 – 1809)	Insanae et vanae curae
F. Silcher (1789 – 1860)	Alle Jahre wieder
Traditional	Gaudete
Händel (1685 - 1759)	Tochter Zion, freue dich
J. Von Herbeck (1831 – 1877)	Pueri concinite
M. Frank (1580–1639)	O Tannenbaum
A. Reidinger (1839 – 1912)	Es wird scho glei dumpa
Traditional	Hirtenterzett
M. Leontovich (1877 – 1921)	Shchedryk
J. Offenbach (1819 – 1880)	Barcole – Belle nuit, ô nuit d’amour
P. Yon (1886 – 1943)	Gesù Bambino
F. Mendelssohn (1809 – 1847)	Hark! The Herald Angels sing

Programmatoelichting

Kerst is van alle landen en alle tijden. Elke periode in de geschiedenis kent zijn eigen kerstmelodieën, elk land heeft door de eeuwen heen zijn eigen tradities. Toch is er een gemeenschappelijke noemer, zo blijkt weer uit het kerstconcert van de Wiener Sängerknaben. Ieder werk op het programma, of het nu een Ave Maria van Claudio Monteverdi uit de late renaissance is, een vrolijk Hail, Holy Queen uit Sister Act of de barcarolle Belle nuit, ô nuit d'amour uit Hoffmans vertellingen van Jacques Offenbach, er is altijd een sprookjesachtige sfeer en een omhelzende melodie die warmte en licht uitstraalt. Ook al hebben niet alle liederen direct met kerst te maken, deze kwaliteiten geven het programma dennengeur en kaarslichtwarmte.

Kerst begint vandaag in 1582 met een lied dat niet per se een kerstlied is. Het Ave Maria van Claudio Monteverdi uit zijn *Sacrae cantiunculae tribus votibus*, zijn eerste gepubliceerde bundel religieuze motetten, is nog geschreven in de meerstemmige renaissancestijl. Van enige vereenvoudiging zoals in zijn werken van rond 1600 is nog geen sprake, maar zijn golvende ode aan de moeder van Christus wordt vaak rond de kersttijd geprogrammeerd en vormt een heerlijke introductie op alles wat met kerst te maken heeft. Met de sprong naar het vier eeuwen later door Marc Shaiman geschreven Hail, Holy Queen uit de film Sister Act

(1992) is meteen de bandbreedte van het programma van vanavond gedefinieerd. Hail, Holy Queen is eigenlijk niets anders dan een modern Ave Maria, alleen heeft de meerstemmigheid van de renaissance plaatsgemaakt voor pop-, soul-, en gospelinvloeden. Toch lijkt die vierhonderd jaar in de arrangementen voor de Wiener Sängerknaben slechts een vingerknip.

Engelse kerst

Diezelfde vingerknip verplaatst de scène vervolgens naar ruim een eeuw eerder, naar de zetting van de middeleeuwse tekst Virga jesse floruit van Anton Bruckner. Waarvoor Bruckner dit ingetogen motet schreef is niet bekend. Het werd voor het eerst uitgevoerd tijdens het Feest van de Onbevleete Ontvangenis van Maria op 8 december. Een feest dat eigenlijk niets met kerst te maken heeft maar met het feit dat Maria negen maanden later geboren werd zonder erfzonde. Het motet wordt desondanks vaak rond de kersttijd uitgevoerd.

Wat weer wel alles met kerst te maken heeft is de Ceremony of Carols van Benjamin Britten. In Engeland is het geen kerst als dit atypische maar razend populaire werk van de Engelse componist nog niet geklonken heeft. Britten schreef het werk voor solostem, jongenskoor en harp in 1942 tijdens een zomerse bootreis van de Verenigde Staten naar Engeland. De vijf delen die vandaag klinken, waaronder het populaire This little

babe, geven een mooi idee van dit ultieme Engelse kerstgevoel. Britten had tijd genoeg om tijdens de wekenlange reis ook nog A Hymn to St. Cecilia te schrijven. Vandaag duurt de reis van Engeland via het Bulgarije van de twintigste eeuw naar de film Quest for Camelot en het warme wintergevoel van Johannes Brahms en Emile Waldteufel slechts een paar minuten. De Bulgaar Aleksandar Tanev was een geliefd docent en een gevierd koorcomponist. Zijn geestige Pizzicati brengt even een vrolijk hedendaags sausje als inleiding op de gevoelige ballade The Prayer uit de film Quest for Camelot. Net als het van iedere babykamer bekende Wiegelied van Brahms, diens Liebeslieder-Walzer op. 52 en de 'Schaatserswals' van zijn Franse tijdgenoot Emile Waldteufel heeft het niet direct met kerst te maken, maar sfeervol is het wel.

Dennengeur en kaarslicht

Ook de tweede helft van het programma maakt duidelijk dat kerst van alle landen en alle tijden is. Wat begint met het reflectieve motet Insanae et vanae curae dat zoveel wil zeggen als 'maak je geen zorgen met god aan je zijde' en dat oorspronkelijk deel uitmaakte van het oratorium Il ritorno di Tobia van Joseph Haydn, gaat verder met onder andere Duitse Kerst (Alle Jahre wieder), Oostenrijkse kerst (het stemmige Pueri concinite van de man die Schuberts Onvoltooide symfonie in première bracht), zestiende-eeuwse kerst (Gaudete), kerst in Oekraïne (Shchedryk) en kerst in Italië (Gesù bambino). Tussendoor klinkt nog een wiegelied in Oostenrijks dialect (Es

wird schi glei dumpa), een vrolijk Oostenrijks volksliedje dat de geboorte van Christus met een dosis humor benadert (Hirtenterzett) en de beroemdste Barcarolle uit het operarepertoire: Belle nuit, ô nuit d'amour uit de opera Hoffmanns vertellingen van Jacques Offenbach. Geen kerstlied, maar als we de wat sinistere begeleiding uit de opera even vergeten, past de heerlijk zorgeloze melodie perfect bij de sfeer van dennengeur, kaarslicht en glühwein.

Klokachtige harmonieën

Wat deze muzikale reis vooral aantoonst is dat kerstmuziek overal vergelijkbaar is. Klokachtige harmonieën, golvende melodielijnen, een jubelende meerstemmigheid, het zijn de constanten waar de echte, en ook de minder echte kerstliederen op dit programma aan voldoen. Want diezelfde kwaliteiten behoren ook toe aan Tochter Zion, freue dich, het Duitse adventlied dat wij hier kennen als U zij de glorie. De tekst werd in 1826 geschreven door Friedrich Heinrich Ranke. Hij baseerde de melodie op een koor uit het oratorium Judas Maccabaeus van Georg Friedrich Händel, muziek die de barokcomponist eerder gebruikt had in het oratorium Joshua. Ranke paste de melodie iets aan om hem helemaal te laten voegen met de tekst en een nieuwe kerstklassieker was geboren. Een klassieker die in het rijtje Oh Dennenboom en Hark! The Herald Angels Sing past.

Musici

Wiener Sängerknaben
Jimmy Chiang

Koor
Dirigent

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

DI 17 DEC

Bachs Weihnachtsoratorium
door de Nederlandse Bachvereniging

VR 21 FEB

Vox Luminis
Purcells The Fairy Queen

VR 2 MEI

Capella Amsterdam & Berlage Saxophone Quartet
De Rechtvaardigen met Jan Brokken

Zullen we Vrienden worden?

M•Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

Onze concerten worden
mede mogelijk gemaakt door

MGE

Wiener Sängerknaben
Zondag 8 december